

POSTANOWIENIE

Dnia 19 września 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera

w sprawie z powództwa G. M.

przeciwko Ś. w C.

o przywrócenie do pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 19 września 2016 r.,

skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K.

z dnia 16 czerwca 2015 r., sygn. akt IX Pa (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od powoda G. M. na rzecz pozwanego Ś. w C. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w C., wyrokiem z 24 listopada 2014 r., oddalił powództwo G. M. przeciwko Ś. w C. o uznanie wypowiedzenia umowy o pracę za bezskuteczne i przywrócenie do pracy.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że strona pozwana jest od 2008 r. jednostką budżetową Województwa (...). Powód od 1 kwietnia 2010 r. był zatrudniony u pozwanego na stanowisku zastępcy dyrektora do spraw dydaktyki i promocji. W związku ze zwolnieniem z pracy R. D. z powodu nienależytego wykonywania obowiązków na stanowisku kierownika sekcji, w porozumieniu z 24 lutego 2011 r.

powód i pozwany ustalili, że z dniem 1 marca 2011 r. powód na zajmowanym stanowisku będzie pełnił dodatkowo obowiązki kierownika sekcji akwaria-terraria. Przez okres pełnienia dodatkowych obowiązków powód otrzymywał dodatek funkcyjny.

W dniu 31 lipca 2013 r. pozwany złożył powodowi oświadczenie o wypowiedzeniu warunków pracy w zakresie stanowiska zastępcy dyrektora i wynagrodzenia, proponując mu od 1 listopada 2013 r. stanowisko kierownika sekcji akwaria-terraria. Powód miał być zwolniony z obowiązków zastępcy dyrektora w czasie wypowiedzenia, jednak podejmował czynności związane z tą funkcją, m.in. z uwagi na zbliżającą się uroczystość jubileuszu Ogrodu. Strony ustaliły, że informacja o wypowiedzeniu nie zostanie przekazana pracownikom przez pewien czas. Dyrektor pozwanego informację tę przekazała pracownikom dopiero na jesieni 2013 r. Powód po wręczeniu wypowiedzenia zmieniającego nadal prowadził korespondencję, powołując się na stanowisko zastępcy dyrektora. Od wypowiedzenia zmieniającego powód odwołał się do sądu pracy. W dniu 30 października 2013 r. powodowi przedstawiono na piśmie nowy zakres obowiązków na stanowisku kierownika sekcji. Od 1 listopada 2013 r. do 29 kwietnia 2014 r. powód przebywał na zwolnieniu lekarskim.

W listopadzie 2013 r., kiedy okazało się, że powód przez dłuższy czas nie będzie obecny w pracy, dyrektor powierzyła kierowanie sekcją akwaria-terraria kierownikowi działu hodowli (jest to stanowisko nadrzędne nad kierownikiem sekcji) A. M. W związku z przejęciem obowiązków i zbliżającym się okresem sprawozdawczym A. M. przystąpił do weryfikacji stanów zwierząt oraz dokumentacji w postaci ewidencji kartotek zwierząt. Pod koniec 2013 r. z rozmów z pracownikami sekcji A. M. dowiedział się, że w piątek 8 marca 2013 r. na świat przyszło 19 żyworodnych węży boa tęczowe, objętych ochroną na podstawie konwencji Waszyngtońskiej (CITES) w zakresie ograniczeń obrotu zwierzętami. Powód nakazał przewiezienie węży do ambulatorium w celu dokonania eutanazji przez zamrożenie. Powód nie konsultował tej decyzji z nieobecnymi w tym momencie dyrektorem Ogrodu lub kierownikiem działu hodowli A. M., ani też z lekarzem weterynarii. Przyjętą w ogrodzie praktyką było, że decyzja o eutanazji zwierząt powinna być wydana przez dyrektora po aprobacie przez lekarza

weterynarii. Powód nie podjął również działań w celu znalezienia miejsca dla tych zwierząt przy wykorzystaniu systemu EAZA, umożliwiającego m. in. wymianę zwierząt między ogrodami zoologicznymi. W pozwanym Ogrodzie nie zdarzały się przypadki eutanazji zwierząt z przyczyn pozamedycznych – eutanazji dokonywano na podstawie decyzji dyrektora i lekarza weterynarza w celu skrócenia cierpień chorego lub rannego zwierzęcia. Po wydaniu przez powoda polecenia dokonania eutanazji węży, technik weterynaryjny P.K. z własnej inicjatywy postanowił poddać zwierzęta sedacji (uśpieniu) przed zamrożeniem przez podanie im zastrzyku. W poniedziałek 11 marca 2013 r. brygadzysta S. W. dokonał wpisu o żywym urodzeniu i eutanazji węży. Powód polecił S. W., aby przekazał lekarzowi weterynarii J. P. polecenie dokonania sekcji martwo urodzonych węży. Lekarz wyjęła zwierzęta z zamrażarki i stwierdziła, że urodziły się żywe, ich ciała były skłębione i splecione nawzajem. Ponownie powód przekazał lekarzowi weterynarii polecenie, aby zmienić w dokumentacji wpis o urodzeniu żywych węży na informację, że urodziły się martwe. J. P. odmówiła wykonania tego polecenia, stwierdzając, że zwierzęta były żywe przed zamrożeniem. Po uzyskaniu wiadomości o tych zdarzeniach w listopadzie 2013 r., jak i po wyjaśnieniach pracowników, że wykonując polecenia powoda bali się konsekwencji służbowych z jego strony, dyrektor Ogrodu poprosiła ich o pisemne wyjaśnienia opisanych okoliczności. Pracownicy byli wzburzeni sytuacją z marca 2013 r. Wskutek zgłoszenia podejrzenia popełnienia przestępstwa w Prokuraturze Rejonowej w C. wszczęte zostało postępowanie w sprawie uśmiercenia węży.

Oświadczenie o definitywnym wypowiedzeniu umowy o pracę pozwany złożył powodowi 30 kwietnia 2014 r., tj. w pierwszym dniu po powrocie powoda do pracy po półrocznym zwolnieniu lekarskim. W wypowiedzeniu wskazano kilka jego przyczyn. Przede wszystkim przyczyną wypowiedzenia było wydanie przez powoda w dniu 8 marca 2013 r. polecenia eutanazji 19 węży „boa tęczowe” (noworodki), znajdujących się na liście gatunków zagrożonych wyginięciem CITES, bez konsultacji z dyrektorem jednostki, kierownikiem działu hodowlanego i bez zgody lekarza weterynarii; wydanie tego rodzaju polecenia podległym pracownikom stanowiło nie tylko rażące naruszenie obowiązków pracowniczych, lecz także naruszenie przepisów ustawy o ochronie zwierząt przez niehumanitarny sposób

eutanazji, tj. zamrożenie noworodków – w związku z tą bezprawną decyzją zostało wszczęte postępowanie karne w sprawie naruszenia przepisów ustawy o ochronie zwierząt; postępowanie powoda zostało ocenione jako naruszające dobre imię Ś. w oczach opinii publicznej. Ponadto jako przyczyny wypowiedzenia wskazano: nieprawidłowe prowadzenie przez powoda ewidencji zwierząt (co przełożyło się m.in. na zakłócenia w zakresie zamówień żywności), udzielenie przez powoda 12 września 2013 r. nieprawidłowej informacji Ministerstwu Środowiska co do posiadania przez Ogród żółwia stepowego, nieuprawnione przyjęcie do Ogrodu agamy brodatej, nieuprawnione posługiwanie się informacją o zajmowaniu stanowiska zastępcy dyrektora, wykorzystanie służbowego komputera do celów prywatnych, kopiowanie służbowych dokumentów do celów prywatnych.

Zdaniem Sądu Rejonowego, definitywne wypowiedzenie powodowi umowy o pracę było uzasadnione. Powód nie spełnił oczekiwań dyrektora pozwanego Ogrodu w zakresie kierowania sekcją akwaria-terraria. Działania powoda zostały negatywnie ocenione przez dyrektora, który wyznacza kierunek działania podmiotu samorządowego i odpowiada wobec organu założycielskiego zgodnie z przepisami organizacyjnymi. Sąd Rejonowy uznał, że działanie powoda w odniesieniu do węży boa tęczowe urodzonych 8 marca 2013 r. w sposób jednoznaczny łamało znane wszystkim pracownikom zasady, jakimi powinien kierować się ogród zoologiczny. Powód, sprawując funkcję zastępcy dyrektora i pełniąc obowiązki kierownika sekcji, nie podjął próby kontaktu z dyrektorem i lekarzem weterynarii ani próby uzyskania informacji o możliwości przekazania żywo narodzonych węży innym podmiotom. Takie działanie sprzeczne jest z celami działania pracodawcy i przekreśla ich realizację, bez względu na to, czy zwierzęta objęte są konwencyjną ochroną gatunkową, czy też, jako część ekspozycji, stanowią gatunek pospolity (np. zwierzęta z ekspozycji tzw. mini zoo).

Apelację od wyroku Sądu pierwszej instancji wniósł powód, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając naruszenie prawa materialnego, tj. art. 30 § 4 k.p. w związku z art. 45 § 1 k.p., a także naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 231 i 232 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c. W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Okręgowy w K., wyrokiem z 16 czerwca 2015 r., oddalił apelację. Sąd ocenił, że twierdzenia powoda, dotyczące okoliczności dokonania eutanazji żywo narodzonych 19 węży boa przez ich zamrożenie, nie korespondują z zeznaniami świadków i nie znajdują potwierdzenia w dokumentacji medycznej, raportach i oświadczeniu sporządzonym przez lekarza weterynarii. W opinii Sądu odwoławczego, Sąd Rejonowy w sposób uprawniony ocenił ustalone okoliczności jako uzasadniające utratę zaufania do powoda i utratę przez niego rękojmi należytego wykonywania obowiązków na zajmowanym stanowisku, słusznie zwracając uwagę na specyficzną rolę ogrodu zoologicznego, który ma za zadanie m.in. ochronę i dbałość o dobrostan zamieszkujących tam zwierząt. Słusznie również zwrócono uwagę na kierownicze stanowisko zajmowane przez powoda, które szczególnie zobowiązuje, a wymagania wobec pracownika zatrudnionego na stanowisku kierowniczym są wyższe niż w stosunku do innych pracowników. Ocena zachowań innych pracowników nie wpływa ostatecznie na ocenę zachowania powoda.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w K. wniósł powód, zaskarżając wyrok w całości i podając jako podstawy kasacyjne: naruszenie prawa materialnego, tj. art. 45 § 1 k.p. w związku z art. 30 § 4 k.p., oraz naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 378 § 1 k.p.c., art. 382 § 1 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 231 k.p.c., art. 232 k.p.c. i art. 233 k.p.c.

Skarżący wniósł o „zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie apelacji pozwanego i wydanie orzeczenia o przywróceniu powoda do pracy, jak to orzekł Sąd Rejonowy”, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżący wskazał na oczywistą zasadność skargi. Zdaniem skarżącego, oczywistość skargi kasacyjnej wynika z oceny wyroku Sądu Okręgowego, który przyjął, że wypowiedzenie umowy o pracę na czas nieokreślony zawierało konkretną, rzeczywistą przyczynę rozwiązania z powodem umowy o pracę. Skarżący podniósł także, że oczywista zasadność skargi dotyczy rażącego naruszenia prawa procesowego przez Sąd Okręgowy, co polegało na nierozpoznaniu przez Sąd drugiej instancji wszystkich

zarzutów podniesionych przez powoda w postępowaniu apelacyjnym, a także pominięciu części dowodów w toku postępowania przez Sądami pierwszej i drugiej instancji.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona pozwana wniosła o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz zasądzenie od powoda na rzecz strony pozwanej kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna powoda nie zasługiwała na przyjęcie jej do rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W skardze kasacyjnej wniesiono o „zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie apelacji pozwanego i wydanie orzeczenia o przywróceniu do pracy, jak to orzekł Sąd Rejonowy” i po raz kolejny o „zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie apelacji pozwanego i wydanie orzeczenia o przywróceniu powoda do pracy”, podczas gdy Sąd Rejonowy wyrokiem z 24 listopada 2014 r. oddalił powództwo o przywrócenie do pracy, a apelację od tego wyroku wniósł wyłącznie powód, jednak ta oczywista niedokładność skargi nie podlegała usunięciu w trybie art. 398⁶ § 3 k.p.c., ponieważ braki w zakresie dotyczącym wniosków skargi (art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c.) nie podlegają usunięciu (art. 398⁶ § 1, 2 i 3 k.p.c.). Ponadto prawidłowy (formalnie) jest wniosek o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej uzasadniono oczywistą zasadnością skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.).

W związku z tak sformułowaną przyczyną przyjęcia skargi do rozpoznania należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej w ujęciu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Oczywiście naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna natychmiast, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z brzmieniem przepisów albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616, z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364, z 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). Oznacza to, że we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny. Wymagania tego nie spełnia zawarte w skardze kasacyjnej odwołującego się stwierdzenie o rażącym naruszeniu prawa materialnego i przepisów postępowania. Z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi opisać, w czym – w jego ocenie – wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny oraz jego wzruszenia (tak: w postanowieniu Sądu Najwyższego z 19 lutego 2014 r., I PK 265/13, LEX nr 1646094).

Obydwie podstawy kasacyjne dotyczące naruszenia prawa materialnego i procesowego sprowadzają się do polemiki z ustaleniami Sądu Okręgowego i odmiennej oceny zgromadzonych dowodów i ustalonych na ich podstawie okoliczności faktycznych. Tymczasem kwestionowanie w postępowaniu kasacyjnym oceny przeprowadzonych dowodów i dokonanych ustaleń faktycznych jest w znacznym stopniu ograniczone. Sąd Najwyższy jest sądem prawa, a nie sądem faktów. Dokonuje przede wszystkim wykładni prawa, rozstrzyga istotne

zagadnienia prawne, rzadziej eliminuje oczywiście nieprawidłowe (naruszające prawo) orzeczenia sądów drugiej instancji. Jest co do zasady związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Ponadto, podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), co eliminuje z dopuszczalnych podstaw skargi zarzut naruszenia art. 233 k.p.c.

Nie można w związku z tym pod pretekstem naruszenia prawa materialnego dążyć do podważenia dokonanych przez Sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych. W ocenianym odrębnie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący nie przedstawia argumentów jurydycznych przemawiających za tezą o rażącym naruszeniu przez Sąd odwoławczy przepisów prawa. Skarżący nie powołuje się wprost na żadne przepisy, choćby na te, których naruszenie stanowi podstawę skargi kasacyjnej. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) jest odrębną konstrukcyjnie i merytorycznie częścią skargi, w której skarżący powinien przedstawić argumenty świadczące o występowaniu jednej z okoliczności przewidzianych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., uzasadniających przyjęcie skargi do rozpoznania. Nie jest rzeczą Sądu Najwyższego poszukiwanie w innych częściach skargi argumentów na uzasadnienie podniesionych w tym wniosku twierdzeń (tak: w postanowieniu Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 2015 r., IV CSK 613/14, LEX nr 1678089).

W świetle opisanych wymagań konstrukcyjnych dotyczących wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, Sąd Najwyższy nie jest obowiązany do rozważania argumentów przedstawiających subiektywną ocenę skarżącego o wadliwości wyroku stwierdzającego, że podana przyczyna wypowiedzenia umowy o pracę była konkretna i rzeczywista oraz uzasadniała rozwiązanie umowy o pracę w tym trybie. Skarżący nie przedstawił przekonujących argumentów, że zaskarżony wyrok w sposób oczywisty narusza art. 45 § 1 k.p., co stanowi główną podstawę kasacyjną. Analogicznie, skarżący w żaden sposób na etapie tzw. „przedsądu” nie uzasadnia zarzutów oczywistego i rażącego naruszenia przepisów postępowania, w tym nierozpoznania przez Sąd odwoławczy wszystkich zarzutów podniesionych w apelacji czy pominięcia dowodów zgłoszonych w postępowaniu apelacyjnym. Nie przemawia za oczywistą zasadnością skargi to, że również innym pracownikom

pozwanego Ogrodu postawiono w przeszłości albo współcześnie zarzuty naruszenia obowiązków pracowniczych lub przepisów o ochronie zwierząt (co miał pominąć Sąd Okręgowy). Z tego, że inni pracownicy naruszają (naruszali w przeszłości) obowiązki pracownicze, nie wynika usprawiedliwienie dla ocenianych w rozpoznawanej sprawie zachowań powoda. Przedmiotem postępowania w sprawie o przywrócenie do pracy jest tylko to, czy dokonane przez pracodawcę wypowiedzenie umowy o pracę było zgodne z prawem i uzasadnione, a nie to, jak zachowywali się w przeszłości inni pracownicy i czy pracodawca podjął w stosunku do nich analogiczne działania.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.